

Lehetne több a kartelljótétel

KÁROKOZÁS. Miközben a kartellező vállalkozások gyakran sok milliárd forintos károkat okoznak, az ellenük indított perekben e tételek töredékét sikerül csak megállapítani jótétel gyanánt. Az ok: igen nehéz számszerűsíteni az okozott hátrányok pontos összegét. Így a jogsértők olcsón megússzák a visszaéléseket, pedig eredményesebb jogérvényesítés esetén a cégek ezerszer is meggondolnák, hogy titkos megállapodásokra lépjenek-e. Az EU a napokban tett közzé egy tanulmányt, amellyel a bíróságoknak kíván irányt mutatni.

KENDE KATALIN

Sokmilliárdos károkat okoznak a kartellező vállalkozások, ám nem gyakran - legalábbis kevés sikerrel - lépnek fel ellenük jótételért. Így aztán a jogsértők olcsón megússzák a visszaéléseket, jóllehet az eredményes kártérítési perek, a kifizetendő összegek nyomán a cégek ezerszer is meggondolnák, hogy titkos megállapodásokra lépjenek-e. A sikertelenség egyik fő oka, hogy igen nehéz az okozott hátrányok összegszerű megállapítása. Három éve egy budapesti nemzetközi kartellkonferencián is elhangzottak elgondolkodtató becslések, így az is, hogy a jogsértő szövetkezések a nemzetközi tapasztalatok szerint legalább 10 százalékkal, esetenként - mint például a világot behálózó vitaminkartellnél - 30-60 százalékkal is felferhetik az árakat. Magyarországon pár éve azt rögzítettek, hogy a Gazdasági Versenyhivatal által kartellezés miatt kiszabott bírságok meghaladták a 20 milliárd forintot (ez a szám azóta 25 milliárd körülire növekedett), ugyanakkor az elmarasztalt vállalkozások több mint 60 milliárd, a valószínűsíthető áremelő hatásokat is figyelembe véve pedig mintegy 100 milliárd forintot is meghaladó kárt okozhattak a megrendelőknek. Ezért van szükség ellenük a minél erőteljesebb fellépésre és a kemény hatósági szankciók mellett a kártérítési követelésekre, amelyek - egy OECDtanulmány alapján - az átlagos felár 16 százalékaig terjedhetnek. Az Európai Bizottság (EB) a napokban egy tanulmányt tett közzé, amellyel elsősorban a bíróságoknak kíván irányt adni a kartellek, illetve az erőfölényes kiszorító magatartással okozott károk kiszámításához. Szakértők szerint azonban a meglehetősen terjedelmes és nem kevésbé bonyolult dokumentumtól - legalábbis a közeljövőben - nem várható jelentős áttörés az EB által szorgalmazott perekben. Fejes Gábor ügyvéd, versenyjogi szakember meglátása szerint tekintélyes időnek kell eltelnie ahhoz, hogy a kártérítési fellépések érzékelhető méretet öltsenek. Emlékeztetett azonban arra, hogy Magyarországon - az unióban egyedülálló módon - a versenytörvény, ha teljességgel meg nem is oldotta a problémát, "kényelmesebbé" tette az érdekeltek és a bíróságok dolgát. A kártérítési ügyben eljáró bíróságot köti a Gazdasági Versenyhivatal törvénysértést megállapító része: a kartellmegállapodásból eredő kár megtérítésére irányuló perben a felperesnek "csupán" a kár összegét kell bizonyítania. Megkönnyíti a dolgát a törvény a bizonyítási teher részleges megfordításával: megdönthető vélelemként rögzíti, hogy ha a károsult vagy a kartellező mást nem bizonyít, úgy a kartellből származó áremelés mértéke, azaz a közvetlenül okozott kár tízszázalékosnak tekintendő a termék szerződéses árán belül. E szabályozás létjogosultságát sokan megkérdőjelezik, mert az is lehet, hogy a kár jóval kevesebb tíz százaléknál, vagy egyáltalán nincs is. A kartellek döntő többsége valóban árnövelő hatású, ám Fejes Gábor arra figyelmeztet, hogy a most publikált tanulmány szerint a vizsgált kartellek

hét százaléka esetében nem volt árfelhajtó hatás. A kártérítés szempontjából tehát nem mindegy, hogy az adott kartell ez utóbbi, "hatástalan" hét százalékba tartozik-e.

(Világgazdaság, 2010. február 1., hétfő, 1+2. oldal)